

quidem tradidistis, & negastis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti.

* *Math.* 14. * Vos autem sanctum, & iustum negastis, & petistis virum homicidam donari vobis:

Luc. 23. 15. auctorem verò vitæ interfecistis, quem Deus suscitavit à mortuis, cuius nos testes sumus.

Ioann. 18. 16. Et in fide nominis eius, hunc, quem vos vidistis, & nostis, confirmavit nomen eius: & fides, quæ per eum est, dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum.

17. Et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes vestri.

18. Deus autem, quæ prænuñciavit per os omnium prophetarum, pati Christum suum, sic implevit.

19. Pœnitèmini igitur, & convertimini ut deleantur peccata vestra:

20. ut cum venerint tempora refrigerij à conspectu Domini, & miserit eum, qui prædicatus est vobis, Iesum Christum,

21. quem oportet quidem cælum suscipere usque in tempora restitutionis omnium, quæ locutus est Deus per os sanctorum suorum à sæculo Prophetarum.

* *Luce* 1. 70.

* *Deut.* 18. 22. Mòyses quidem dixit: * Quoniam Propheta suscitabit vobis Dominus Deus vester de fratribus vestris, tamquam me, ipsum audietis iuxta omnia quæcumque locutus fuerit vobis.

23. Erit autem: omnis anima, quæ non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.

24. Et omnes prophetae à Samuël, & deinceps, qui locuti sunt, annuntiaverunt dies istos.

25. Vos estis filii prophetarum & testamenti, quod dispòsuit Deus ad patres nostros, dicens ad Abraham: * Et in semine tuo benedicentur omnes familiae terræ.

* *Gen.* 12. 3.

26. Vobis primùm Deus suscitans filium suum, misit eum benedicentem vobis: ut convertat se unusquisque à nequitia sua.

CAPUT IV.

Ex prædicatione Petri quinquies mille sunt ad fidem conversi: Petrus & Ioannes in carcerem coniecti; constantia eorum; oratio fidelium, qui replentur Spiritu sancto; horum cor unum, anima una. De Barnaba.

Eodem anno 33. **L**oquentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdotes, & magistratus templi, & Sadducei,

2. dolentes quòd docerent populum, & annunciarent in Iesu resurrectionem ex mortuis:

3. & iniecerunt in eos manus, & posuerunt eos in custodiam in crastinum: erat enim iam vespèra.

4. Multi autem eorum, qui audierant verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum quinque millia.

5. Factum est autem in crastinum, ut congregarentur principes eorum, & seniores, & Scribæ in Ierusalem.

6. & Annas princeps sacerdotum, & Caiphas, & Ioannes, & Alexànder, & quotquot erant de genere sacerdotali.

7. Et statuentes eos in medio, interrogabant: In qua virtute, aut in quo nomine fecistis hoc vos?

8. Tunc replètus Spiritu sancto Petrus, dixit ad eos: Principes populi, & seniores audite:

9. Si nos hodiè dijudicamur in beneficio hominis infirmi, in quo iste salvus factus est,

10. notum sit omnibus vobis, & omni plebi Israël: quia in nomine Domini nostri Iesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit à mortuis, in hoc iste altat coram vobis sanus.

11. * Hic est lapis, qui reprobatus est à vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli:

12. & non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

13. Videntes autem Petri constantiam, & Ioannis, comperto quòd homines essent sine litteris, & idiota, admirabantur, & cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuerant:

14. hominem quoque videntes stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere.

15. Iusserunt autem eos foras extra concilium secedere: & conserbant ad invicem,

16. dicentes: Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Ierusalem: manifestum est, & non possumus negare.

17. Sed ne amplius divulgetur in populum, comminemur eis, ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum.

18. Et vocantes eos, denunciaverunt ne omninò loquerentur, neque docerent in nomine Iesu.

19. Petrus verò, & Ioannes respondentes, dixerunt ad eos: Si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire quam Deum, iudicete.

20. non enim possumus quæ vidimus & audivimus non loqui.

21. At illi comminantes dimiserunt eos: non invenièntes quomòdò punirent eos propter populum, quia omnes clarificabant id, quod factum fuerat in eo quod acciderat.

22. Annorum enim erat amplius quadraginta homo, in quo factum fuerat signum istud sanitatis.

23. Dimissi autem venerunt ad suos: & annunciaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum, & seniores dixissent.

24. Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt: Domine, tu es qui fecisti cælum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt:

25. qui Spiritu sancto per os patris nostri David, pueri tui, dixisti: * Quare fremuerunt Gentes, & populi meditati sunt inania?

26. Altitèrunt reges terræ, & principes convenerunt in unum adversus Dominum, & adversus Christum eius?

27. convenerunt enim verè in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti, Heròdes, & Pòntius Pilatus cum Gentibus, & populis Israël,

28. facere quæ manus tua, & consilium tuum decreverunt fieri.

29. Et nunc Domine respice in minas eorum, & da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum,

30. in eo quòd manum tuam extendas ad sanitates, & signa, & prodigia fieri per nomen sancti filij tui Iesu.

31. Et cum orassent, motus est locus, in quo erant congregati: & replèti sunt omnes Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei cum fiducia.

32. Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una: nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.

33. Et virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi Domini nostri: & gratia magna erat in omnibus illis.

34. Neque enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant vendentes afferbant prætia eorum, quæ vendebant,

35. & ponebant ante pedes Apostolorum.

rum. Dividebatur autem singulis prout cuique opus erat.

36. Ioseph autem, qui cognominatus est Barnabas ab Apostolis, (quod est interpretatum Filius consolatiõnis) Levites, Cyprius genere,

37. cum haberet agrum, vendidit eum, & attulit prætium, & posuit ante pedes Apostolorum.

CAPUT V.

Ananias & Saphira ob fraudatum agri prætium puniuntur à Deo. Petri miracula. Apostoli in custodiam dati, stant in Concilio, intrèpidè respondent; Gamalièlis consilium; casti gaudent.

1. **V**IR autem quidam nomine Ananias, cum Saphira uxore sua annu- Eodem
vendidit agrum, anno 33.

2. & fraudavit de prætio agri, conscia uxore sua: & afferens partem quamdam, ad pedes Apostolorum posuit.

3. Dixit autem Petrus: Anania, cur tentavit satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de prætio agri?

4. Nonne manens tibi manebat, & vendidit in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus hominibus, sed Deo.

5. Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit, & expiravit. Et factus est timor magnus super omnes, qui audierunt.

6. Surgentes autem iuvenes amoverunt eum, & efferentes sepelierunt.

7. Factum est autem quasi horarum trium spatium, & uxor ipsius, nesciens quod factum fuerat, introivit.

8. Dixit autem ei Petrus: Dic mihi mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit: Etiam tanti.

9. Petrus autem ad eam: Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum ad ostium, & efferent te.

10. Confestim cecidit ante pedes eius, & expiravit. Intrantes autem iuvenes invenerunt illam mortuam: & extulerunt, & sepelierunt ad virum suum.

11. Et factus est timor magnus in universa ecclesia, & in omnes, qui audierunt hæc.

12. Per manus autem Apostolorum fiebant signa, & prodigia multa in plebe. Et erant unanimiter omnes in porticu Salomonis.

† FER. 4.
QUA T.
TEM P.
PENTEC.
EPIST. 2.
Item
INF. OCT.
APOST.
PETRI ET
PAULI.

13. Ceterorum autem nemo audébat se coniungere illis: sed magnificábat eos pópulus.

14. Magis autem augebátur credentium in Dómino multitúdo virórum, ac mulierum.

15. ita ut in platéas eijcerent infirmos, & pónerent in lectulis ac grabátis, ut veniente Petro, saltem umbra illius obumbráret quemquam illórum, & liberaréntur ab infirmitátibus suis.

16. Concurrébat autem & multitúdo vicinárum civitátum Ierúsalem, afferéntes ægros, & vexátos à spirítibus immúndis: qui curabántur omnes. ^A

17. Exúrgens autem princeps sacerdotum, & omnes, qui cum illo erant, (quæ est hæresis Sadducæórum) repléti sunt zelo: & iniecerunt manus in Apóstolos, & posuerunt eos in custódia pública.

18. Angelus autem Dómini per noctem apériens iánuas cárce-
ris, & educens eos, dixit:

20. Ite, & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ huius.

21. Qui cum audissent, intraverunt diluculo in templum, & docébant. Advéniens autem princeps sacerdotum, & qui cum eo erant, convocaverunt concilium, & omnes seniores filiórum Israël: & miserunt ad cárce-
rem ut adduceréntur.

22. Cum autem venissent illos, reversi nunciaverunt,

23. dicentes: Cárce-
rem quidem invenimus clausum cum omni diligéntia, & custódes stantes ante iánuas: aperiéntes autem néminem intus invenimus.

24. Ut autem audierunt hos sermónes magistrátus templi, & principes sacerdotum ambigébant de illis quidnam fieret.

25. Advéniens autem quidam nunciavit eis: Quia ecce viri, quos posuistis in cárce-
rem, sunt in templo stantes, & docéntes pópulum.

26. Tunc abiit magistrátus cum ministris, & adduxit illos sine vi: timébant enim pópulum ne lapidaréntur.

27. Et cum adduxissent illos, statuerunt in concilio: & interrogávit eos princeps sacerdotum,

28. dicens: Præcipiéndò præcepimus vobis ne docerétis in nómine isto: & ecce repléti Ierúsalem doctrinâ vestrá: & vultis inducere super nos sanguinem hominis istius.

29. Respondens autem Petrus, & Apó-

stoli, dixerunt: Obedire oportet Deo magis, quam hominibus.

30. Deus patrum nostrórum suscitavit Iesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno.

31. Hunc principem, & salvatorem Deus exaltavit dexterâ suâ ad dandam poenitentiam Israël, & remissionem peccatórum.

32. & nos sumus testes horum verborum, & Spirítus sanctus, quem dedit Deus ómnibus obediéntibus sibi.

33. Hæc cum audissent, dissecabántur, & cogitabant interficere illos.

34. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nómine Gamaliel, legisdoctor honorabilis univérsæ plebi, iussit foras ad breve homines fieri.

35. dixitque ad illos: Viri Israëlitarum attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis.

36. Ante hos enim dies ^{* Ann. ante Æram vulg. 3.} extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit número virórum circiter quadringentórum: qui occisus est: & omnes, qui credébant ei, dissipati sunt, & redacti ad nihilum.

37. Post hunc ^{* Ann. Ære vulg. 6.} extitit Iudas Galilæus in diébus professiónis, & avérit pópulum post se, & ipse périt: & omnes, quotquot consenserunt ei, dispersi sunt.

38. Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis, & sinite illos: quóniam si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissolvétur:

39. si verò ex Deo est, non poteritis dissolvere illud, ne fortè & Deo repugnare inveniamini. Consenserunt autem illi.

40. Et convocantes Apóstolos, cæsis denunciaverunt ne omninò loquerentur in nómine Iesu, & dimiserunt eos.

41. Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu concilij, quóniam digni hábiti sunt pro nómine Iesu contuméliam pati.

42. Omni autem die non cessábant in templo, & circa domos docentes, & evangelizantes Christum Iesum.

CAPUT VI.

Septem Diaconorum electio. Stephanus plenus fide & sapientia, magna signa facit; falsò accusatur. Quæ hoc capite & sequenti proxime enarrantur, hæc anno primo à Passione Christi evenerant.

1. **I**N diébus autem illis, crescente ^{Eodem ann. 33.} número discipulórum, factum est mur-

CAPUT VII.

Stephani in Concilio stantis concio: acriter eos obiurgat, quod veritati resistent. Lapidatus orat pro lapidantibus.

1. **D**ixit autem princeps sacerdotum: ^{Eodem ann. 33.} Si hæc ita se habent?

2. Qui ait: Viri fratres, & patres audite: Deus glóriæ apparuit patri nostro Abrahæ cum esset in Mesopotámia, priusquam morarétur in Charan,

3. & dixit ad illum: ^{* Gen. 12. 1.} Exi de terra tua, & de cognatióne tua, & veni in terram, quam monstrávero tibi.

4. Tunc exiit de terra Chaldæórum, & habitavit in Charan. Et inde, postquam mortuus est pater eius, tránsiit illum in terram istam, in qua nunc vos habitátis.

5. Et non dedit illi hereditatem in ea, ne passum pedis: sed repromisit dare illi eam in possessiõnem, & semini eius post ipsum, cum non haberet filium.

6. Locutus est autem ei Deus: ^{* Gen. 15. 13.} Quia erit semen eius accola in terra aliéna, & servituti eos subiciet, & malè tractábunt eos annis quadringentis:

7. & gentem cui servierint, iudicabo ego, dixit Dóminus. Et post hæc exiit, & servient mihi in loco isto.

8. ^{* Gen. 17. 10.} Et dedit illi testaméntum circumcisiõnis: ^{* Gen. 21. 4.} & sic genuit Isaac, & circumcidit eum die octavo: ^{* Gen. 25. 25.} & Isaac, duodecim Patriarchas.

9. Et Patriarchæ æmulantes, ^{* Gen. 29. 32. & 35.} Ioseph vendiderunt in Ægyptum. & erat Deus cum eo:

10. & eripuit eum ex ómnibus tribulationibus eius: & dedit ei grátiam, & sapiéntiam in conspectu Pharaónis regis Ægypti, & constituit eum præpósitum super Ægyptum, & super omnem domum suam.

11. Venit autem fames in univérsam Ægyptum, & Chánaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos patres nostri.

12. ^{* Gen. 42. 2.} Cum audisset autem Iacob esse frumentum in Ægypto: misit patres nostros primùm:

13. ^{* Gen. 45. 3.} & in secundo cognitus est Ioseph à fratribus suis, & manifestátum est Pharaóni genus eius.

14. Mittens autem Ioseph accersivit Iacob patrem suum, & omnem cognatiõnem suam in animabus septuagintaquinque.

15. ^{* Gen. 46. 3.} Et descendit Iacob in Ægyptum, & defunctus est ipse, & patres nostri. ^{* Gen. 49. 32.}

16. Et

murmur Græcórum advérsus Hebræos, eò quòd despiceréntur in ministério quotidianò viduæ eórum.

2. Convocantes autem duodecim multitudinem discipulórum dixerunt: Non est æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis.

3. Considerate ergo fratres, viros ex vobis boni testimonij septem, plenos Spirítu sancto, & sapiéntiâ, quos constituamus super hoc opus.

4. Nos verò oratióni, & ministério verbi instantes érimus.

5. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide, & Spirítu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolæum advenam Antiochénium.

6. Hos statuerunt ante conspectum Apóstolorum: & orantes imposuerunt eis manus.

7. Et verbum Dómini crescébat, & multiplicabátur número discipulórum in Ierúsalem valde: multa etiám turba sacerdotum obediébat fidei.

8. **¶** Stephanus autem plenus grátia, & fortitudine faciebat prodigia, & signa magna in pópulo. **¶** IN FESTO S. STEPH. MART.

9. Surrexerunt autem quidam de synagoga, quæ appellátur Libertinórum, & Cyrenénsium, & Alexandrinórum, & eórum qui erant à Cilicia, & Asia, disputantes cum Stéphano:

10. & non poterant resistere sapiéntiæ, & Spirítui, qui loquebátur. ^{* Iunge cap. seq. vers. 54.}

11. Tunc summisserunt viros, qui dicerent se audivisse eum dicentem verba blasphemíæ in Móysen, & in Deum. **AUDIEN- TES.**

12. Commoverunt itaque plebem, & seniores, & Scribas: & concurrentes rapuerunt eum, & adduxerunt in concilium,

13. & statuerunt falsos testes, qui dicerent: Homo iste non cessat loqui verba advérsus locum sanctum, & legem.

14. audivimus enim eum dicentem: quóniam Iesus Nazarénus hic, destruet locum istum, & mutábit tradições, quas trádidit nobis Móyses.

15. Et intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem eius tamquam faciem Angeli.